Dosarul nr.21r-2780/23 Judecătoria Orhei, (sediul Rezina)
1-23092520-02-21r-29112023 Judecător Ivan Parii

D E C I Z I E
În numele legii

13 iunie 2024
mun.Chişinău
Colegiul Penal al Curţii de Apel Chișinău
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecător: Marcel Juganari
Judecători: Ion Bulhac și Silvia Cecan

examinînd în şedinţă de judecată publică în ordine de recurs /fără prezența părților în proces/, recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.17-Rezina, Veaceslav Dascal împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, (sediul Rezina) din 18 decembrie 2023, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului Alexa Sergiu înaintată în condițiile prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău, -

C O N S T A T Ă:

La data de 15.08.2022, condamnatul Alexa Sergiu, a depus plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție în P-13 Chișinău, P-18 Brănești și P-17 Rezina, care conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, (sediul Rezina) din 18 decembrie 2023, a fost admisă parțial plângerea condamnatului Alexa Sergiu. A fost constatat faptul că, Alexa Sergiu, a fost deținut, cu statut de condamnat în: Penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada 05.12.2022-18.12.2023, timp de 378 (trei sute șaptezeci și opt) zile, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

În condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP, se reduce pedeapsa condamnatului Alexa Sergiu, născut 21.01.1980, cu 38 (treizeci și opt) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.17 Rezina în perioada 05.12.2022-18.12.2023, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO. A fost respinsă ca inadmisibilă, ca fiind depusă tardiv, capătul din plângerea condamnatului Alexa Sergiu referitor la constatarea faptului detenţiei cu statut de condamnat în condiții contrare art.3 CEDO, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău pentru perioada 25.06.2020-

07.09.2020 și Penitenciarul nr. 18 Brănești pentru perioada 07.09.2020-05.12.2022.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, reprezentantul Penitenciarului nr.17- Rezina, Veaceslav Dascal a declarat recurs, solicitînd admiterea cererii de recurs, casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 18.12.2023. Pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Alexa Sergiu privind aplicarea prevederilor art. 473/2-473/4 Codul de procedură penală ca fiind neîntemeiată şi nefondată, precum şi tardiv înaintată.

În motivarea cererii de recurs s-au invocat următoarele motive:

- în raportul prezentat de Penitenciarul nr. 17-Rezina, au fost descrise condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr. 17-Rezina referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa cu descrierea detaliată a situaţiei actuale a condamnatului, respectiv a condiţiilor în care acesta s-a deţinut în penitenciar, cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete, inclusiv imagini foto care combat pretenţia condamnatului că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau deşradant decît dacă nu ar oferi un spaţiu locativ mai mic decît cel prevăzut de legislaţie. Condiţiile de deţinere din Penitenciarul nr. 17-Rezina fiind probate cu foto-tabelul anexat la materialele cauzei din celula nr. 55, unde acesta s-a deţinut şi se deţine la moment;
- la examinarea plângerii înaintate de Alexa Sergiu, privind condiţiile precare de detenţie din Penitenciarul nr. 17-Rezina, Instanţa de judecată n-a luat în considerare particularităţile individuale pentru fiecare caz în parte, aceasta fiind examinată prin prisma condiţiilor generale din instituţiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2018 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane, precum şi pe practica Curţii Europene a Drepturilor Omului, inclusiv în cauzele contra Moldovei, facînd referire la cauza Mozer c. R. Moldova şi Rusiei din 23.02.2016; cauza Rotaru c. Moldovei din 15.02.2011; cauza Ciorap c. Moldovei din 19.06.2007, cauza Baban şi alţii c. Moldovei, cauza Bulgacov şi alţii c. Moldovei, cauza Cobîlceanu şi alţii c. Moldovei, cauza Talambuţa şi alţii c. Moldovei precum şi alte rapoarte ale organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect,
- la emiterea încheierii instanţă a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluţia instanţei prin neaprecierea probelor anexate

Reieșind din prevederile articolului 447 Cod de procedură penală, instanța de recurs a dispus în ședința de judecată examinarea recursului fără prezența părților la proces. Fiind fixată data examinării cauzei a fost dispus comunicarea părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul Penal al Curții de Apel

consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod procedură penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Colegiul penal reține că, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13.10.2020, s-a casat total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2020 cu menținerea sentinței Judecătoriei Strășeni din 14 octombrie 2019, conform căreia: Alexa Sergiu a fost recunoscut vinovat și condamnat conform art. 27, 187 alin. (2) lit. d) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Conform art. 2641 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 200 (două sute) ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 (cinci) ani. Conform art. 87 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani 1 (una) lună 20 (douăzeci) zile, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea dreptului de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 (cinci) ani. Termenul ispășirii pedepsei a-l calcula din data reținerii până după data rămânerii definitive a sentinței.

Alexa Sergiu a fost reținut la 25.06.2020, după pronunțarea Deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 ianuarie 2020.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 23.07.2021, conform art. 84 din Codul penal al RM, prin cumul parțial al pedepselor stabilite prin Decizia colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, din 28 octombrie 2019, sub formă de 1 (un) an 6 (șase) luni închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și prin sentința judecătoriei Strășeni (sediul Călărași) din 14 octombrie 2019, menținută prin Decizia Curții Supreme de Justiție din 13.10.2020, sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani 1 (una) lună 20 (douăzeci) zile, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea dreptului de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 (cinci) ani, s-a stabilit definitiv lui Alexa Sergiu, pedeapsa sub formă de închisoare, pe un termen de 6 (şase) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea dreptului de a conduce mijloace de transport pe un termen de 5 (cinci) ani

Din analiza raportului cu nr. 2/3624/2023 din 13.12.2023 anexat la materialele cauzei, rezultă că Alexa Sergiu s-a deținut:

- în P-13 Chișinău în perioada 25.06.2020-07.09.2020;
- în P-18 Brănești în perioada: 07.09.2020-05.12.2022;
- în P-17 Rezina în perioada: 05.12.2022 - pînă în prezent.

Celulele în care s-a deținut și se deține condamnatul corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. In acelaşi context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiaşi act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atît natural prin intermediul geamurilor cît şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestrelor de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărţite de restul celulei printr-un perete. Este de menţionat faptul, că deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienice, este de remarcat şi faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective periodic şi la necesitate.

Deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

Potrivit prevederilor art. 469 alin. (1) pct. 171) CPP, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Conform prevederilor art. 470 alin. (1) CPP, chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art. 469 alin. (1) pct. … 171) … se soluționează de către

instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

În conformitate cu prevederile art. 471 alin. (1) și art.4731 CPP, chestiunile specificate la art. 469 alin. (1) pct.171) se soluționează de către judecătorul de instrucție din instanța în a cărei rază teritorială se află organul respectiv.

Prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, a fost operat remediu la nivel național cu privire la constatarea și compensarea condițiilor precare de detenție din penitenciarele naționale.

Potrivit art. 473/2 alin. (1) din Codul de procedură penală, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.

Potrivit materialelor cauzei Alexa Sergiu s-a deținut, după cum urmează:

- în P-13 Chișinău în perioada 25.06.2020-07.09.2020;
- în P-18 Brănești în perioada: 07.09.2020-05.12.2022;
- în P-17 Rezina în perioada: 05.12.2022 - pînă în prezent.

În temeiul prevederilor art. 473/2 alin.(3) CPP, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform prevederilor art. 473/4 alin.(4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473/2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice.

Aceasta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza

Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62)

La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Colegiul penal reiterează că, CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane și/sau degradante, și anume: suprapopularea din penitenciare – consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puțin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. RM, hotărârea din 07.11.2006, § 120-121).

La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum și durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant”, atunci când s-a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească (Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul

articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (Raninen v. Finland, hotărâre din 16 decembrie 1997, şi Peers v. Greece, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

Or, reieșind din situația descrisă în raportul prezentat instanței, este evident că reprezentantul penitenciarului nu a putut proba condițiile în care s-a deținut Alexa Sergiu cu statut de condamnat în P-17 Rezina în perioada 05.12.2022 și pînă în prezent.

Colegiul penal consideră că reprezentantul penitenciarului, nu a probat suficient condițiile de detenție a condamnatului în P-17 Rezina, care potrivit alegațiilor sale, nu contravin art. 3 CEDO, în perioada începînd cu 05.12.2022 pînă în prezent. Or, potrivit raportului, condamnatul, în P-17 Rezina s-a deținut doar în celula cu nr. 55. Vizualizînd foto-tabelul celulei cu nr. 55, instanța conchide că condițiile locative în aceasta, nu pot fi considerate drept acceptabile, ce corespund standartelor prevăzute de art. 3 CEDO sub aspectul spațiului de 4 m/2 pentru un deținut. Or, potrivit raportului, celula cu nr. 55 dispune de o suprafață locuibilă de 17,7 m/2. La moment condamnatul se deține în această celulă împreună cu alți 4 condamnați și prin urmare. Spațiul minim de 4 m/2 per deținut, nu este respectat. Prin urmare, deținearea condamnatului în celula respectivă, în condiții de supraaglomerare, constituie o sursă a tratamentului inuman și degradant.

Astfel, în asemenea circumstanțe, instanța v-a accepta drept credibile afirmațiile condamnatului, în ceia ce privește deținerea sa în condiții inumane și degradante în penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada 05.12.2022 și pînă în prezent, deoarece reprezentantul penitenciarului nu a probat condițiile de detenție a condamnatului pentru această perioadă.

Cu referire la celelalte alegații ale condamnatului referitor la condițiile sanitare și igienice, sistemul de canalizație și aerisire, alimentația, accesul la apă potabilă, judecătorul desemnat cu atribuții de judecător de instrucție menționează că, probele anexate în raport nu combat argumentele condamnatului, iar ca urmare se consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada 05.12.2022 – 18.12.2023 (o perioadă cumulativă de 378 zile), condiții care au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și

echității, condamnatul urmează să beneficieze de o reducere de 1/una zile pentru fiecare 10/zece zile de detenție su statut de condamnat în Penitenciarul nr. 17 Rezina, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Alexa Sergiu, să se reducă, pentru perioada de aflare în condiții precare cu statut de condamnat în aceste penitenciar, conform formulei 37 zile x 1/10 = 37 zile.

În ceea ce privește perioada rămasă, şi anume 8 (opt) zile calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP (din perioada de 378 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), instanţa de judecată consideră oportun, cu aplicarea rontunjirii prevăzute de art. 473/4 alin. (4), în schimbul compensării acestor zile în valoare bănească în beneficiul condamnatului, de a reduce termenul de pedeapsă condamnatului cu încă o zi. Astfel, Alexa Sergiu urmează să beneficieze de o reducere totală de 38 (treizeci și opt) zile.

La cazul dedus judecății Colegiul penal apreciază, remediul aplicat în speţa dată precum unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate.

Reieșind din cele enunțate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.17- Rezina, Veaceslav Dascal şi a menţine încheierea Judecătoriei Orhei, (sediul Rezina) din 18 decembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. 447 - 449 alin. (1) pct. 1) lit.a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul declarat de către reprezentantul Penitenciarului nr.17- Rezina, Veaceslav Dascal și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Orhei, (sediul Rezina) din 18 decembrie 2023, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Alexa Sergiu împotriva administraţiei instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenţei CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Marcel Juganar

Judecători: Ion Bulhac

Silvia Cecan